

יתרו (346)

ה' ! נבואה היא מדרגה קטנה יחסית למה שזכה כל איש מישראל להשיג במעמד הר סיני ! לכאורה הדבר טעון באור: הרי בודאי יש צורך לעשות הכנות מרובות עד שמגיעים למדרגת הנבואה, וכאן כל אחד מישראל שומע את קול ה' מדבר: "אנכי ה' אלוהיך" ! אלא, אכן אני לבד לא יכול להגיע לדרגה גבוהה שכזו, גם אתה לבד לא יכול וגם הוא לבד לא יכול ! אבל ברגע שכל ישראל נהיו לנשמה אחת גדולה, נשמה אחת גדולה שכזו, יכולה להגיע למדרגה הגבוהה של שמיעת דבר ה'.

ספר "יחי ראובן"

כח של אם יהודיה

פֶּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל (יט. ג.)

צ"ב מדוע זכו הנשים שנאמר להן תחילה ואח"כ לאנשים? במדרש רבה כתוב כיון שהן מזדרזות במצוות, בפרקי דר"א (פמ"ט) כתוב מפני שדרכם של אנשים ללכת אחר דעתן של נשים. בספר "מושב זקנים" לבעלי התוספות כתוב חדוש עצום וז"ל: הקשה הר"י מאורליינש מה זכו הנשים להגיד להן תחילה? ותירץ מי יגלה עפר מעיני רבינו משה מנדברונא זצ"ל שהיה רגיל לדורשה, בזכותה של לאה זכו תחילה לדבור, שהיתה נותנה על לבה טבלה של זהב ובה חקוק תורה צוה לנו משה ובה היתה הוגה יומם ולילה. לכן "ועיני לאה רכות" מזהירות של זהב, לפיכך זכו צאצאיה בתורה קודם עכ"ל.

ספר "אוצרות התורה"

הכל הולך אחר הראש

וְעַתָּה אִם שָׁמַעְתָּ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וכו' (יט. ה.)

ועתה, אם תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות (רש"י). שנינו באבות (פ"ד משנה ב): בן עזאי אומר, הוי רץ למצוה קלה כחמורה ובורח מן העבירה, שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה. כתב ה"מדרש שמואל" וז"ל: אפשר שיאמר אדם, מי אני שאוכל לכבוש וללכוד עיר ומגדל וראשו בשמים (כלומר לכבוש את היצר הרע), ויתיאש האדם מלהילחם עמו, לכן אמר התנא, שהוא דבר קל עד מאוד לכבושו. וזה במה שתהיה זהיר בהתחלה, כי ההתחלה היא יותר מחצי הכל, ולכן בהתחלות תהיה רץ למצוה קלה, ואחר כך הכל נעשה מאליו, לפי שמצוה גוררת מצוה.

ספר "להחענן בתענוגים"

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקִדְשׁוֹ (כ. ח.)

זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו, וכן מחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים וכו' (רש"י). מה עניין דברים אלו, שנאמרו בדיבור אחד, זה לזה, ואיזה דימיון יש

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כֹּהֵן מִדִּין חֹתֵן מֹשֶׁה (יח. א.)

פירש"י מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. תינח קריעת ים סוף, היה נס שלא בדרך הטבע, אבל מלחמת עמלק הרי יש הרבה מלחמות בעולם ותמיד אחד מנצח את השני, ומה גרם לו להתגייר, ויש לומר היות דיתרו היה שכן של עמלק, בודאי ידע גודל חזקו וטמאתו, ואפילו הכי כלל ישראל נצחהו, זהו שמשך יתרו לבא להתגייר. ידוע המאמר של רבי משה ליב מסאסוב על הפסוק "אשר נמצא הגביע בידו יהיה לי עבד" (מקץ מד. יז), אדם שמחזיק עצמו כגביע שמוכן לקבל, כלומר שמחזיק עצמו יותר נמוך מהצלוחית שמשפיעה לו, רק אז יוכל לקבל, כי אם הגביע יותר גבוה אין הצלוחית יכולה לשפוך אל תוכו, איש כזה הוא יהיה לי עבד השם, שמוכן תמיד לקבל ולשמוע. וזו היה דרגת של יתרו "וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ" שמוכן היה לשמוע, ולכן זימן לו ה' את הדברים לשמוע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק עד שהשפיע עליו להתגייר, כי הבא ליטהר מסייעין אותו.

ספר "מטוב נהורך"

כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי (יח. טז.)

היה לו לכאורה, לומר "כי יהיה להם דבר באים אלי", שהרי שני בעלי דינים ישנם. ברם, זה טיבו של משפט צדק ושל שופטי צדק, לא האנשים באו לבית הדין, כי אם הדבר בא, ללא התייחסות אל נושאי המביאים אותו. בעלי הדין לא היו כלל צד בפתרון הנידון, כי אם הדבר לכשעצמו.

ספר "משך חכמה"

כאיש אחד בלב אחד

וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר (יט. ב.)

רש"י מביא את דברי חז"ל שדרשו: "וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל", כאיש אחד בלב אחד, אבל כל שאר החניות בתרעומת ובמחלוקת. אמר הקב"ה: עכשיו שהם כאיש אחד בלב אחד הגיע זמן שיקבלו את התורה ! נשאלת השאלה: אחדות הוא ודאי דבר חשוב וטוב, אבל מה הקשר בינה לבין קבלת התורה? מדוע רק כשיש אחדות הגיע הזמן שיקבלו את התורה? נראה לבאר בשני אופנים. **ההסבר הראשון:** חלק גדול מהתורה הוא הדינים והמשפטים שבין אדם לחבירו. חמשה הדיברות מתוך עשרה עוסקים במצוות שבין אדם לחבירו. פרשיות שלמות בתורה עוסקות בנושא זה. והנה כדי להגיע לשלמות בקיום המצוות אלו חייבת שתהיה אחדות בין איש לרעהו. **ההסבר השני:** ישנה שאלה איך זכו כל ישראל, אפילו האנשים הפשוטים שבהם להגיע למדרגות כה גבוהות בקבלת התורה? איך אנשים פשוטים זוכים למדרגת נבואה ולא סתם נבואה. אלא לשמוע את קול

מצוות, ושבע האותיות הנשארות הם "אֲשֶׁר לְרַעְךָ", כי על מצות "ואהבת לרעך כמוך" עומדת כל התורה.
ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

הלכה: הקדמת תפילת ערבית בערב שבת
בימות החול, אם מתפלל ערבית אחר פלג המנחה קודם צאת הכוכבים יצא בדיעבד. אולם בשבת, פסק השו"ע (סי רלג. ס"א): שלכתחלה יכול להקדים ולהתפלל היות ומקבל שבת בתפילה הוי כלילה. ויתפלל מנחה לפני הפלג המנחה כדי שלא יהיה תרתי דסתרי. ואם לא התפלל מנחה מוקדם לא יתפלל ערבית לפני צאת הכוכבים. ובשעת הדחק יכול להקל בבין השמשות. ובני ספרד מקילים בזה.

ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: כזוכית מזל נוצץ, וכמוה מתפוצץ
ספר "שמחלה"

חקירה: מצוה קיומית
היא שלילה או חיוב. למשל מצות ציצית, האם גדרה שאסור ללבוש ארבע כנפות בלי ציצית (שלילה), או כשלוש ארבע כנפות יש מצוה להטיל ציצית כשאר כל מצוה, וכמו מצות תפילין (חיוב) (שערי יושר ג-יט ד"ה ואם: בדעת המנחת חינוך, שלילה דעת עצמו, חיוב)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חוששים לאשראי שלהם
מדי שבת היה הרב דורש לפני הקהל בעניני אגדה, ומדי פעם נוכח לראות שאין בקהל אפילו נגיד אחד, אלא רק עניים ופשוטי עם. הסביר את הדבר ואמר: חכמינו אמרו במסכת סופרים: כשאין הפרוטה מצויה הכל רצין אחר אגדה. לפיכך חוששים העשירים לבוא לדרשתי, פן יחשב הדבר כאילו אין הפרוטה מצויה בכיסם וזה עלול לפגוע באשראי שלהם. **ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קיב)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברתה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן חמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'וס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אביש יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה, זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'זלי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזא, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'זלי.

ביניהם? כך נשאל מהר"ם אלשקר. דע לך, משיב מהר"ם אלשקר, כי כבר נשאלה שאלה זו לרבי שרירא גאון ולחמודו רבינו האי גאון, והשיבו כי לכל אחד מהם יש טעם חוץ מטעמו של חברו, וכך הסבר הדברים: במתן תורה נאמר "זכור" ובלוחות השניות נאמר: "שמור", ונאמרו בדיבור אחד היינו כדי להודיע שכל מה שנכתב על הלוחות השניות שמעוהו ישראל ביום מתן תורה בסיני, שלא תאמר נשתנו הדברים. ומה "שמחלליה מות יומת" ו"וביום השבת שני כבשים", נאמרו בדיבור אחד, הוא כדי להודיע שבשעה שהותר זה נאסר זה וללמד שאין זה חילול שבת.
ספר "כמוצא שלל רב"

להתנתק מגורמי השפעה זרים
לא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי (כ. ג.)
בשתי הדברות הראשונות מעשרת הדברות נקבעה צורת הקשר והחיבור שבין כלל ישראל והקב"ה בשתי פנים: "אנכי ה' אלוהיך" במצות עשה, איך אין די בזה, ונוספה מצוה לא תעשה: "לא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי". וביאר הגר"א על הפסוק: "ישקני מנשיקות פיהו" (שה"ש א. ב), שישנן כאן שתי נשיקות, אחת של מעשים טובים, ואחת שלא לעשות מעשים רעים. כנישואין ואהבה בין איש לאשתו, שמלבד השייכות ביניהם, האשה מופרשת ואסורה לכל העולם. "הרי את מקודשת לי", מופרשת מאחרים ומיוחדת לי. יתכן מצב שיהודי מקיים מצוות כהלכתן אך אינו מנותק מגורמי השפעה אחרים. כאשר ישנה יניקה ממקור אחר אין זו דביקות בבורא עולם. אין די במה שעושים, אלא צריך להיזהר שלא לעשות את מה שאסור לעשות. כל פעולה שמקורה מעולם אחר שאינו של תורה, פוגמת את השייכות והדביקות בהשיי"ת. כאשר החיים כוללים בתוכם עניינים נוספים מלבד התורה והמצוות, אנו עלולים להגיע למצב של אדישות. התורה צריכה להיות מקור החיים היחיד שלנו: "כי הם חיינו ואורך ימינו".
רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

השלום, הקדמה לברכת השבת
עַל פֶּן בִּרְךָ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיִּקְדְּשֶׁהוּ (כ. יא.)
בספר: "ילקוט הגרשוני" מביא בשם השל"ה בקדוש:
הקב"ה ברך את יום השבת, והשבת היא מקור הברכה. כדי שתשרה ברכת השבת על הבן אדם ועל ביתו, צריך שיהא שלום בבית. המחלוקת מפריעה לברכה לחול, מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות! על כן כאשר מגיעים מבית הכנסת הביתה נוהגים לומר שבת שלום ומבורך, כי יש לשמור על השלום כדי שתחול הברכה, ברכת השבת.
ספר "ומתוך האור"

וכל אֲשֶׁר לְרַעְךָ (כ. יד.)
כתב השל"ה הקדוש (שער האותיות אות ב בריות) בעשרת הדיברות יש תר"ך אותיות, תרי"ג אותיות כנגד תרי"ג

